

שנינו במשנה: רבי טרפון אומר: מברך לפני (2) שתיית מים בורא נפשות רבות וחסרונן.

שהכל, או כרבי טרפון הסובר שיש לברך עליהם בתחלה בורא נפשות?

אמר ליה רבא בר רב חנן לאביי, ואמרי לה, לרב יוסף: הלכתא — מאי? האם הלכה כתנא קמא הסובר שיש לברך עליהם בתחלה

אמר ליה: פוק חזי מאי עמא דברי! צא וראה היאך נוהגים כולם, וכבר נהגו לברך בתחלה שהכל, ולבסוף בורא נפשות רבות.

הדרן עלך כיצד מברכין

ודייק כן מלשון הרמב"ם (פ"ח ה"א) שכתב: "השותה מים שלא לרוות צמאו, אינו טעון ברכה, לא לפניו ולא לאחריו". ולפי זה כתב הביאור הלכה, שגם אם שותה מהמים כדי להצטרף לזימון, או משום שיש לו ספק אם שותה כשיעור ורוצה לשתות עוד כדי להתחייב בברכה אחרונה, לא יתחייב בברכה על שתיה זו, שהרי אינו שותה זאת להנאה.

של ברכה לאחריה אלא זו בלבד, וכן היא דעת הרא"ה.

והנה מדברי הראשונים הנ"ל נראה שהמים מצד עצמן ראויים הם לברכה אחרונה ורק מחמת סיבה צדדית לא תיקנו להם ברכה, ואולם עיין בריטב"א שפירש שלדעת רבי טרפון אין מברכים עליהם כלל ברכה אחרונה משום שאינם מזינים, ומטעם זה נקטה המשנה "השותה מים לצמאו" להורות שהמים אינם מוסיפים לאדם שום מזון חדש אלא רק משלימים חסרונו, שאם היה צמא, הוא מרווה בהם את צמאונו, וכל ענינה של "ברכה אחרונה" הוא להודות על התוספת החדשה שהתוספה לאדם.

יסוד לדברים אלו מצינו כבר בפירוש המשניות לרמב"ם (עירובין פ"א מ"א) שכתב: "והמים והמלח אינם מן המזונות אלא הם מוליכין המזון למקומותיו הידועים".

2. כן פירשו התוספות ורוב הראשונים בסוגייתנו. — ולענין ברכה אחרונה לדעת רבי טרפון, סובר הרשב"א שגם כן יברך בורא נפשות. ואולם ראה בתוספות הרא"ש ובתוספות רבינו יהודה החסיד הסוברים שאין לברך לאחריהם כלל, כי לא יתכן שיברכו לפניהם ולאחריהם באותו נוסח ברכה, ולברך בנוסח אחר לא יתכן, שהרי לא מצאנו נוסח אחר